

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3CdoGp/1/2016
Identifikačné číslo spisu:	8812201096
Dátum vydania rozhodnutia:	14.06.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8812201096.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ M. Y., 2/ B. Y. st., 3/ B. Y. ml., bývajúcich v A., zastúpených JUDr. Michalom Kováčom, advokátom so sídlom v Žiline, Sládkovičova č. 9, proti žalovaným 1/ V. I., bývajúcemu v A., 2/ Allianz - Slovenskej poisťovni, a.s. so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad č. 4, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 5 C 38/2012, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 26. mája 2015 sp. zn. 20 Co 183/2014 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou z 21. februára 2014 č.k. 5 C 38/2012-159, takto

rozhodol:

Dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky o d m i e t a.

Žalobcovia 1/ až 3/ majú nárok na náhradu trov konania o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. februára 2014 č.k. 5 C 38/2012-159 uložil žalovaným 1/ a 2/, aby spoločne a nerozdielne zaplatili náhradu nemajetkovej ujmy žalobcom 1/ a 2/ vo výške po 15 000 € a žalobcovi 3/ vo výške 5 000 €; žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. V odôvodnení uviedol, že žalobcovia sa v konaní domáhali náhrady ujmy spôsobenej im usmrtením syna žalobcov 1/ a 2/ a brata žalobcu 3/ pri dopravnej nehode 21. januára 2010 zavinenej žalovaným 1/. Podľa právneho názoru súdu prvej inštancie bolo v danom prípade potrebné zohľadniť závery, ku ktorým dospel Súdny dvor Európskej únie v rozsudku č. C-22/12 vydanom vo veci Katarína Haasová proti Rastislavovi Petrikovi a Blanke Holingovej (ďalej len „rozsudok Súdneho dvora“). Pasívnu legitímáciu žalovaného 2/ vyvodil súd prvej inštancie z toho, že ide o poistiteľa žalovaného 1/, na ktorého sa vzťahuje zákon č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“). Uplatnením tzv. eurokonformného výkladu ustanovení tohto zákona dospel k záveru, že povinné zmluvné poistenie pokrýva aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým po obetiach usmrtených pri dopravnej nehode.

2. Na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ podané proti výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bolo žalobe vyhovené, Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. mája 2015 sp. zn. 20 Co 183/2014 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku potvrdil ako vecne správny [§ 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“)]; rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania. Dospel k záveru, že napadnutý rozsudok spočíva na správnom právnom posúdení, a to aj v otázke pasívnej legitímácie žalovaného 2/. Stotožnil sa s názorom, podľa ktorého povinnosť žalovaného 2/ zaplatiť žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vyplýva z ustanovení zákona č. 381/2001 Z.z.

3. Na podnet žalovaného 2/ podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) v zmysle § 458 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) dovolanie generálneho prokurátora (ďalej len „dovolanie GP“), v ktorom uviedol, že výroky rozsudkov odvolacieho a prvoinštančného súdu ukladajúce žalovanému 2/ povinnosť zaplatiť žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy „trpia vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva, ktoré spočíva v právnych záveroch, ktoré sú neudržateľné, a to z dôvodu, že v danom prípade konajúce súdy považovali poisťovňu vo vzťahu k uplatneniu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za nositeľa hmotnoprávnej povinnosti, ktorá mu však z príslušných ustanovení zákona nevyplyva, nesprávne posúdili otázku jej pasívnej legitímácie“. Generálny prokurátor pripomenul, že zákon č. 381/2001 Z.z. (ako lex specialis) priamo upravuje, na koho sa vzťahuje poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, a aký je rozsah poisteného krytia. Zo vzťahu tejto osobitnej právnej úpravy k všeobecnej právnej úprave vyplýva, že aplikácia (všeobecných) ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti je v prípade žalovaného 2/ vylúčená. Nestotožnil sa s argumentáciou súdov o potrebe tzv. eurokonformného výkladu vnútroštátneho práva, ani s ich názorom, že po rozsudku Súdneho dvora treba inak vykladať ustanovenia zákona č. 381/2001 Z.z. Súd sa v danom prípade dopustil zjavného pochybenia pri aplikácii hmotného práva, ktoré má povahu základných väd akceptovaných aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ako dôvod pre zrušenie právoplatných rozhodnutí za účelom nápravy týchto väd. Podľa presvedčenia generálneho prokurátora princíp právnej istoty musí v tomto prípade ustúpiť požiadavke vecnej správnosti a spravodlivosti rozhodnutia. Žiadal preto rozhodnutia prvoinštančného a odvolacieho súdu zrušiť (vo výrokoch, ktorými boli žalovaní 1/ a 2/ zaviazaní zaplatiť žalobcom 1/ až 3/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch) a vec v rozsahu zrušenia vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia 1/ až 3/ vo vyjadrení k dovolaniu GP uviedli, že napadnuté rozhodnutia sú založené na vecne správnych skutkových a právnych záveroch. Podľa ich názoru je v danom prípade dovolanie GP procesne neprípustné, lebo žalovaný 2/ nevyužil možnosť napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaním, i keď mu v tom nič nebránilo. V súvislosti s tým poukázali na zjednocujúce stanovisko R 94/2015 prijaté Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako aj na stanovisko pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 a závery vyjadrené v judikatúre ESLP. Uviedli, že je im známe rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 301/2012, naďalej však zastávajú názor, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla pokrýva aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode. Navrhli dovolanie GP odmietnuť ako procesne neprípustné a priznať im náhradu trov konania o dovolaní GP.

5. Žalovaný 1/ sa k dovolaniu GP písomne nevyjadril.

6. Žalovaný 2/ sa vo vyjadrení k dovolaniu GP stotožnil s dôvodmi uvedenými generálnym prokurátorom. Navrhol dovolaniu GP postupom podľa § 449 CSP vyhovieť.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie GP podal oprávnený subjekt (§ 461 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 464 CSP v spojení s § 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie GP treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 464 CSP v spojení s § 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. Dovolanie podáva generálny prokurátor na dovolacom súde v lehote troch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia súdu (§ 461 CSP).

9. V danom prípade je dovolaním GP napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. septembra 2015. Dovolanie GP bolo na najvyšší súd osobne doručené 7. septembra 2016.

10. Vzhľadom na to, že dovolanie bolo podané za účinnosti CSP (a teda účinky dovolania GP nastali po 1. júli 2016), neprichádza do úvahy aplikácia prechodného ustanovenia § 470 ods. 2 veta prvá CSP, v zmysle ktorého (len) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali (už) pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

11. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 3 CSP platí, že na lehoty, ktoré dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona neuplynuli, sa použijú ustanovenia tohto zákona; ak však zákon doteraz ustanovoval lehotu dlhšiu, uplynie lehota až v tomto neskoršom čase (§ 470 ods. 3 CSP).

11.1. Ustanovenie § 470 ods. 3 CSP sa týka lehoty vymedzenej zákonom na urobenie určitého úkonu, ktorá začala plynúť pred účinnosťou CSP, uplynula ale až za účinnosti CSP. Zákonodarca tu stanovil zásadu, podľa ktorej sa ustanovenia CSP použijú aj na lehoty, ktoré 1. júlom 2016 ešte neuplynuli; len výnimočne, ak zákon účinný do uvedeného dňa ustanovoval na urobenie tohto úkonu lehotu dlhšiu, možno úkon urobiť v lehote ustanovenej zákonom účinným do uvedeného dňa.

11.2. Treba ale zdôrazniť, že predmetné ustanovenie sa týka lehoty na jeden a ten istý úkon a jej plynutie za účinnosti dvoch rôznych právnych úprav; v žiadnom prípade neumožňuje, aby sa lehota stanovená zákonom účinným do 30. júna 2016 na urobenie jedného úkonu, týkala iného (odlišného) úkonu urobeného po 1. júli 2016. Skutočnosť, že na urobenie oboch (odlišných) úkonov je (bol) oprávnený ten istý subjekt, tu nemá žiadny právny význam.

12. Dovolanie GP je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý bol do právnej úpravy civilného konania zaradený až od 1. júla 2016, teda od účinnosti CSP; predchádzajúci procesný kódex (O.s.p.) tento opravný prostriedok neupravoval. Normatívne nastavenie dovolania GP je oproti právnej úprave mimoriadneho dovolania úplne odlišné, a to jednak z dôvodu judikatúry najvyššieho súdu a ústavného súdu, jednak z dôvodu novej právnej úpravy dovolania v CSP. Dovolanie GP nemožno stotožňovať s mimoriadnym dovolaním. Ide o dva samostatné mimoriadne opravné prostriedky, pričom každý z nich individuálne plnil (plní) účel vyjadrený právnou úpravou v čase jej účinnosti. „Zatiaľ čo mimoriadne dovolanie z dôvodu relatívne úzkej prípustnosti dovolania podľa § 236 - 239 O.s.p. bolo skoro univerzálnym mimoriadnym opravným prostriedkom, čím jednoznačne stratilo svoj punc 'mimoriadnosti', dovolanie generálneho prokurátora je postavené na dvoch zásadách, a to subsidiarity k iným prostriedkom nápravy a prísnej proporcionality medzi potrebou zrušiť rozhodnutie súdu s princípom právnej istoty“ [pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1465 (ďalej len „Komentár“)].

13. Najvyšší súd zastáva názor, zhodne prezentovaný aj v odbornej právnickej literatúre, v zmysle ktorého „aj keď je medzi mimoriadnym dovolaním a dovolaním generálneho prokurátora nesporná historicko-právna nadväznosť, ide o dva samostatné mimoriadne opravné prostriedky s odlišným účelom i normatívnym vymedzením. To znamená, že pri intertemporálnom postupe nie je možné si z každého tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri podmienkach jeho uplatnenia vybrať ľubovoľnú časť, ale je potrebné bezo zvyšku aplikovať buď ustanovenia týkajúce sa mimoriadneho dovolania podľa Občianskeho súdneho poriadku, alebo dovolania generálneho prokurátora podľa Civilného sporového poriadku. S odkazom na uvedené potom nemožno stotožniť jednoročnú lehotu na podanie mimoriadneho dovolania s lehotou, ktorú má na mysli § 470 ods. 3, pretože táto lehota nie je inštitucionálne zhodná s lehotou na podanie dovolania generálneho prokurátora“ (Komentár, str. 1481).

14. V danom prípade bolo dovolanie GP podané v zmysle § 458 CSP, nie však v lehote troch mesiacov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia.

15. Vzhľadom na to, že dovolanie GP nebolo v tomto prípade podané v lehote uvedenej v § 461 CSP (a na lehotu stanovenú predchádzajúcou právnou úpravou na podanie odlišného mimoriadneho opravného prostriedku nemožno prihliadať), najvyšší súd odmietol dovolanie GP ako oneskorene podané podľa § 464 CSP v spojení s ustanovením § 447 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak bolo podané oneskorene.

16. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní GP neodôvodňuje (§ 464 CSP v spojení s § 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.